



RENAIXEMENT

ADHERIT A LA UNIO CATALANISTA

SURT ELS DIJOUS

VOLÉM

La llengua catalana ab caràcter oficial per totes nostres relacions inclús ab el Poder Central.

Corts Catalanes, per estatuir la legislació civil y per el règim intern de la Nacionalitat Catalana y pera ser arbitres de nostra administració.

Que siguin catalans quants a Catalunya desempenyin càrrecs públics.

Fixar contribucions ó impostos per contribuir als gastos generals del Estat en la proporció que correspongui a Catalunya.

Supressió de quintes o lleves y facultat de poder contribuir a la formació del exèrcit del Estat Espanyol per medi de voluntaris ó diners.

Essent Nacionalista l'acció que al nostre poble realisa la Unió Catalanista, tenen el dret y 'l' deure de cooperarhi tots els catalans moguts per les aspiracions del nacionalisme català, qualsevolga que siga llur pensar y sentir en matèries **religioses, polítiques o socials**.

SUMARI

A l'entorn de la Assamblea: El fruit de l'Assamblea de Tarragona, per *M. Folguera y Durán*.—Heusaquí 'l meu parer, per *Josep M.ª Roca*.—Esguards, per *Franc*.—Englantines: Armenia oprimida, per *Ramón E. Bassegoda*.—Les Concomunitats, per *A. Mercader*.—Contradiccions y errors, per *Agustí Pedret y Miró*.—Estival, per *Pau Camps de Vilovi*.—Diari d'un romàntic, per *Jurmiketo*.—Qüestions socials, per *R. Casals y Peypoch*.—Pluja d'estiu, per *Fidel Riu y Dalmau*.—Esperanto y Excursionisme, per *Kefano*.—Teatres, per *Andreu Mauri*.—L'Onze de Setembre, enguany.—Garbellant.—Noves.

A L'ENTORN DE L'ASSAMBLEA

El fruit de l'Assamblea de Tarragona

Quin èxit y quina transcendència tindrà la pròxima Assamblea de Tarragona?

L'èxit crec que serà franc; la transcendència pot ser decisiva pera 'l bé de Catalunya.

Afirmo l'èxit perquè compto ab la lleal cooperació de catalanistes de distints matissos; y no vull excloure als regionalistes, ab tot y sa retirada de la Comissió Organitzadora, tenint en compte les darreres declaracions del senyor Cambó al recomanar l'armonia entre tots els agrupaments catalanistes. Y quina major penyora de respecte y amor pot darse que l'anar tots plegats a la Assamblea de Tarragona a jurar sota la Bandera de les Dones Catalanes nostra fidelitat a la causa de les reivindicacions patries?

En quant a la transcendència del acte serà extraordinaria si contribueix a consolidar la *Unió Catalanista*, nó com a patrimoni d'una tendència, sino com a camp neutral de totes elles. Si aixís se conseguís, equivaldria a la reconstitució de la Casa pairal del Catalanisme.

Aquesta conseqüència per si sola faria memorable eixa Assamblea pera tots els que coneixem la fraternal organització democràtica de la *Unió Catalanista*, jamai superada per cap altra en l'ambient de llibertat y tolerància que hi regna.

Ara mateix crida la *Unió* en Assamblea als seus adictes y als que no ho són, y fins als que l'han combatuda de vegades. A tots amorosament crida a deliberar sobre la sort de Catalunya y a

tots s'ofereix com Mare generosa y abnegada que no vol distingir entre sos fills quins són els predilectes perquè 'ls ha dut a tots en les entranyes.

En quina altra organització social pot donarse 'l cas de que sia regida y presidida fins per homes que no contribueixin a son sosteniment? Y en quina poden conviurehi elements de tant distintes filiacions polítiques y criteris religiosos com hi han conviscut llargs anys dintre la nostra Unió?

Jo faig vots pera que aqueix valiosíssim instrument de la nostra Renaixensa no desapareixi com tants altres ben anyorats, ans al contrari, que's fortifiqui novament pera dirigir l'acció social catalana ab la cooperació noble y decidida de tots els bons patricis.

Aquest es el fruit que jo vull esperarne de la pròxima Assamblea de Tarragona.

M. FOLGUERA Y DURÁN.

Heusaquí 'l meu parer

Després de les moltes vicissituds que ha sofertes la Causa Nacionalista Catalana, mercés a la perversió d'uns quants homes que han negociat ab Catalunya explotant la candidesa d'aquí y la ignorancia d'allí:

Després de l'acte aparatós de Solidaritat, en el fons tan sublim y patriòtic per la conducta exemplar dels electors qui compliren dignament llur deure mirant sols l'ideal, com grotesc y repugnant pel comportament dels elegits, la majoria dels quals comensaren moventse per ambició uns, per vanitat altres y tots acabaren romanent ridicolament quiets per sobra de cobardia y falta de conviccions.

Després de la canonització de tants *personatges*, qui essent mereixedors per la llur vida pública del desprecí dels homes dignes, passaren rapidament de pecadors a sants, sense deturarse a fer de penitents:

Després de tot aquest conglomerat de farses, de miseries y d'infamies y altres coses pitjors, es de necessitat, y mai com are s'es feta indispensable, la celebració d'una Assamblea Catalanista que sia palesa demostració de lo qu'es el Catalanisme y de quals son les seves llegendes aspiracions: *Cuique suum*.

JOSEP M.^a ROCA.

En el vinent número seguirèm parlant «A l'entorn de l'Assamblea» ab la publicació d'un article d'En Pere Corominas.

Esguards

A la desfeta iniciada en el camp del lerrurisme, alguns jóvenes rebeldes dels encar fidels al caudillo, sembla volen oposarhi, a fi d'aturarla, una nova era de violencies, una nova era de revolucionarisme barato, pertorbant novament, com no fa gaire feien, l'ordre y la pau de la ciutat.

Enemies d'intervenir en la política d'altres y molt menys en sa constitució interna, res ens fa ni'ns interessa la reorganització o desfeta del lerrurisme, car nosaltres ni tenim de separantsen ni sumarnoshi.

Mes per fer revolució, per esvalotar sens tò ni sò, cal tenir un enemic ab qui medir les forces, y recordant altres temps, ressucitant la intolerancia y el poc respecte a la llibertat, han escullit els catalanistes.

No tenim de calificar lo ja passat; nosaltres sols responem de lo present, y aqueixa volta tenim que dirloshi que van errats.

Per respecte a nosaltres mateixos, ens guardarem bé prou de destorbar actes d'altri, mentres en ells no's fassi befa de nostra Catalunya. Mes tampoc estem disposats, costi el que costi y pesi a qui pesi, a que se'ns destorbi ni se'ns insulti, car llavors contestarem dignament a l'agressió.

Devant el triomf assolit per la joventut intranzigent ab l'èxit de la vetllada patriòtica celebrada al Teatre Apol, els eterns Quixots hi oposaren ridiculament un Viva España! donat per una veu afemellada.

Al culte rendit per una generació immensa a nostra dansa nacional, els lerruxistes volien oposarhi una estaca, y si vàrem callar devant el viva! fou perque a nosaltres ni'ns plau ni'ns despla, mes a l'estaca hi oposàrem quelcom que quedà grabat a les costelles dels agressors, aixís com al peu de l'estatua d'En Rafel de Casanova quedaren grabades les quatre barres a la cara d'aquells redactors del Progreso, un dels quals avans era anarquista, etc., etc., y l'altre es un escanyoliment ex-catalanista y ex-penjat, y a qui acompanyava l'insigne vate Euderiz, qu'en comptes de desafiar, valdria més que no assassinés rimes, que per lo dolentes que són, semblen dictades en lloc d'una musa, per una dama roja.

Prenguin bona nota els pertorbadors de nostres festes, qu'estèm disposats a fernes respectar, y aquestes criaturetes-hidalgos, que fan de periodistes y poetes, que tenim un biberón a la seva disposició.

FRANC.

ENGLANTINES

ARMENIA OPRIMIDA

Forques per tot y plenes les presons;
aixís el Padischá a Constantinopla
pot el són fer tranquil. L'Arménia noble
dòcil les mans allarga ja als grillons.

Prou ha sentit l'estrépit dels canons,
prou qu'ha vist ella a soldadesca innoble
entrant a foc y a sang de poble en poble
y portant l'extermini a tots cantons.

Y dels genissars prou qu'ha vist el sabre
ensanyantse en el viu y en el cadavre
y a la verge ultratjada ha vist també...

Oh, vella terra de tants héroes mare!
com altre poble, també esclau encara,
si vols ser lliure tu te n'has de fè.

RAMÓN E. BASSEGODA.

Les Concomunitats

V Y ÚLTIM

La confederació Ibera

Heusaquí a lo que tendeix el projecte que tan rebombori está portant a la política d'Espanya y heusaquí (perque no confessarho) el somni que han acariciat durant anys y anys els catalans, que avui no més que de somni podèm nomenar-lo, y lo que malauradament tindran de reconèixer els que ab fe creuen ab la regeneració dels de més enllà del Ebre y ab lo que ab veritat voldríem que les proves vinguessin a demostrar-nos tot lo contrari. Es un poble mort el que tenint a ses mans el Dret no sab ni vol fer us d'ell preferint córrer les aventures de la miseria fora de sa patria; es un poble degenerat, amensat per la invasió y la conquesta, el que comensa proferint la crítica sense imposar an els governants sa libèrrima voluntat; es un poble proxim a desapareixer el que ignora que 'ls Devers del ciutadà ab sí mateix, es lo que la patria necessita pera triomfar.

No es que considerèm que'l projecte sigui desviat per conseguir lo que'ns proposavem, y ho dièm perque ab l'estat de postració en que's trova Espanya, anar ab absoluta descentralisació a tots els ordres, fora sotmètre-la a una prova, que ni nosaltres mateixos, fent causa comú ab tota la península, no podríem soportar, pero que ara tenim de refusarlo per mínim y ineficás, quan el rest d'Espanya hi fa orelles de paret a la reforma que se'ls projecta. Aquí hi ha encara un altre aspecte de la qüestió que ab la situació que s'ha colocat l'Estat espanyol, es més que impossible que'ns poguèm fer responsables del dany que inevitablement va a rebre, lo que equivaldria anar a la més gran desfeta.

La més greu de les causes és que quan s'anava a entrar a la regeneració, la diplomacia espanyola cau al llas y de sopte ens trovèm internacionalisats no sabèm per quins set sous, tenint d'abandonar lo trascendental de casa per anar a recórrer al veí, fent impossible la unió de la península baix el règim confederatiu, única de les maneres que Portugal convindria formarne part y nosaltres cooperarhi.

Pero qu'es cas, quan més se necessitava de la pau interior, quan més se feia necessari no pensar ab reformes dels instituts armats, no tenint en compte la situació econòmica del país ni ab l'estat ab que's trova l'emigració, quan no intervenint ab les qüestions d'Europa no teníem

d'esser ofesos ni ofendre, se comensa per fer una reforma a l'armada y anèm a la conquesta d'un país com si fossim una de les potencies importants del món.

Hem d'exposar francament que no som partidaris ni podèm admetre cap de les decisions que s'han emprés y que no podèm fernos responsables ni cooperar a les llurs. Estèm segurs que'l Catalanisme creent ens acusará com an els homes dels mitjans del passat segle de no voler tindre part a lo qu'ells anomenen regeneració, pero farèm present que si no ho fem es per les moltes raons ja exposades.

* * *

La qüestió que avui es el punt capdal perque un poble entri de plè a lo que'l projecte de Mancomunitats tendeix, es la qüestió econòmica, problema que Anglaterra exposá en el segle XVII y's solucioná a Fransa en el XVIII, cosa qu'Espanya no ha pogut encare organisar y la veritat es, còm volen anar a una regeneració (en el cas que tot el país acceptés el projecte) sens tindre administració dins de la Hisenda del Estat, economicament parlant? Hem de tindre present, que la base de tots els conflictes moderns tant interiors com de relacions ab l'extranger, van an est aspecte.

Els capitals no han tingut aplicació perfecta durant el curs del passat segle a Espanya, temps a que l'Europa ha organísat a la perfecció les Hisendes, perque tingueren 60 anys de guerra, lo qu'ens privá del desenrotllo de la riquesa. No més cal mirar l'estat qu'está el rest d'Espanya que si nosaltres li retiressim els crèdits obligantla a anar al extranger vista sa producció, els cambis pujarien, sometentla a la ruina més greu. No's digui tampoc que Catalunya té la riquesa en els mercats de la Península; lo que fa, perque es lo únic que pot fer, es mantindres a lo que sempre ha sigut, car allí aont no hi ha concurrencia, allí aont no més hi ha mercat nacional, per lo que pertany a la riquesa del Tresor, no més se salda, lo que equival a dir que la riquesa no augmenta, ans al contrari, está exposada a les eventualitats exteriors. Dieume are: ab què compta el país, ab què compta l'Espanya per anar al Marroc? aont es la suspoblació pera enviarhi? aont es la seva riquesa?

A. MERCADER.

(Acabaré).

Contradiccions y errors

Quan en hores de calma se m'acudeixen al pensament els fets més capdals comesos pels pobles en general y'ls homes en particular, vinc a treure en conseqüència, que tots ells han sigut efecte d'una mateixa causa: la lluita de la maldat y la justícia, de la llibertat y la tirania, de la superstició y'l fanatisme, enfront de l'esperit sensat y equilibrat per la verdadera concepció de lo qu'es la vida: la forsa conduent al equilibri racional, en contraposició al atrofiament de la consciencia malejada pel enlluernament de coses abstractes y visionaries.

El pas de l'humanitat ha tingut sempre un moment d'indecisió, y es que l'humanitat no ha estat segura mai de la seva propia virtualitat.

L'humanitat ha dubtat sempre, y si alguna vegada, creient ab una superior vida, ha volgut avensar envers ella, el desengany ha fet viure altra vegada el pessimisme en son ser, y entregada en mans del destí, ha tornat altra volta a fer via indecisa y desorientada.

La diversitat de pensament ha portat la diversitat de formes en regim polític y social, y mai, pel bon regim de vida, han sigut elles les més apropòsit pera armonisar el sentiment dels homes.

Les lluites individuals y colectives, han vingut a demostrar sempre un estat morbós hereditari, que ab precipitada descensió, ha degenerat al home molts cops, fins al estat de bestia.

La vida humana ha sigut, y es encara, una continua lluita, y si a l'humanitat li preguntèu molts cops el perquè de la seva lluita, no sabrà definirvos en concret la síntesis d'ella, y es que tot parteix d'un error fonamental, l'error del malcompendre lo qu'en la vida es accidental o estable, qu'en un cas o en altre, les formes prenen un estat divers de forsa, que les nega o les afirma.

Plató negava al esclau el dret de la propia defensa, y'l seu deixeble Aristotil, tal vegada allissonat pel mestre, el considerava propietat animada, y no obstant l'esclau era un ser humá.

Això, a pesar de que per justificarho diuen que l'època s'ho portava, no deixava de ser en concret una mala comprensió de lluita humana que donava forsa als uns pera manar, y als altres feblesa y resignació pera obeir.

Tota la lluita dels romans, fou sempre la sed de conquesta y de poder sobre 'ls demás pobles, y aquesta sed no haguera sigut del tot apagada, sense aquell moment psicològic en que'ls ven

suts, esdevinguts esclaus, eren insultats per la plebs, al desfilar abatuts davant les grades del Capitoli.

El paganisme, símbol de la forsa, ens portà la lluita del cristianisme, símbol de redempció del home, y lo que fou una moral, se convertí ben prompte en una lluita d'odis, en que l'home era sacrificat, en lloc d'esser redimit.

El dret deix d'existir quan la forsa impera, y aquell dret de pensar que té l'home lliurement, se vegé un dia contradit precisament en nom de lo qu'es més sagrat en la vida, la fè.

Per la fè, Europa 's convertí un dia en pira humana, y aquella fanàtica lluita de principis religiosos y dogmàtics, portà en conseqüència la sagnanta y repulsiva nit de Sant Bartomeu, quals resultats foren un dualisme convertit en forsa, que ab nom d'abdós principis entronisà la tirania, precisament en allò que's preconisà un dia com a redempció de l'home.

Desde que'l món es món, se veu que l'humanitat ha viscut en contradicció continua. El crit de llibertat ha sigut donat de diverses maneres; els mateixos principis que han sigut invocats pera enlairarla, han servit després pera humiliarla, y'l crit de redempció donat un dia 's convertí en el temps en reacció tirànica a tot principi de progrés y de cultura, que s'afirma, no obstant, en la mateixa finalitat de redempció humana.

De contradicció en contradicció ha anat l'humanitat fent via, y no sempre la consciència ha sigut qui l'ha guiat en son pas per la vida, que si així hagues sigut, un cop o altre s'haguera vist el resultat de la bona obra.

El dubte impera, y arrelat en el cor del home, l'indueix al error fonamental que tot ho nega, quan precisament la vida es una afirmació continua de la naturalesa de les coses qu'un dia o altre 's manifesten, a pesar de tot error y dubte que l'home pugui alimentar en contradicció continua.

L'humanitat anirà seguint, y jo no diré que'ls errors y'ls dubtes segueixin darrera d'ella, que tinc fè en creure que vindrà un dia en que tot serà vist ab claretat y iot serà jutjat ab recte y sà criteri.

Tinc esperansa encara: serà un dia vensuda aquesta pel pessimisme? vivim y vegem.

AGUSTÍ PEDRET Y MIRÓ.

ESTIVAL

Bon punt les llums se han fos que be m'hi plau
fer reposada al peu de la garbera;
el munt de boll regnant al mitg de l'era
reviu les estridences de un jorn brau.

Veig l'eugassada saltant com un alláu
la forsa de llur pas mostrant enrrera
y homes colrats, oberta la pitrera,
trescant suats atents al grà que cau.

Al bla perfum de blat mon pit se aixampla
sentint bullir la sang, sedent de viure,
y envejo als homes bruns y de pit ample
que en llur treball costós saben somriure.

L'ambient pesat de somnolenta flaire
adorm mon cos y l'esperit enlaire.

PAU CAMPS DE VILOVÍ.

Diari d'un romàntic

Avui he vist a n'Ella, après d'uns dies que m'han semblat segles. Atravessava jo la gran plassa de la ciutat, com una màquina voladora, mirant distret el tranvia que'm deturava el pas, atrafegat en la meua taleia; després, m'en he adonat que hi anava. M'ha mirat un moment tantsols, abaixant totseguit la vista; jo he insistit ab ganes d'investigar... inútilment.

La meua memòria els tenia ben comptats els dies que no l'havia vista, ni a cap dels seus tampoc. El cor deia qu'Ella era per damunt de tot y el cap anava repetint persistentment: les situacions ambigües son una agonia y per agonitzar val mes morir, malgrat s'hagi de passar per uns terribles instants de tortura.

L'enamorat esperava encara, qu'aquella que havia dit tan grans coses a cambi de revelacions importantíssimes, reaccionaria devant del allunyament sobtat, exigint al menys una explicació. Confiava d'aquell cor apassionat, un gest de tossuderia, provocadora d'unes paraules que estaven a flor de llavis, qu'haurien retornat les coses al seu lloc; sabia prou qu'això era facilísim, perque es prou intel·ligent pera valorar les febleses d'un cor ingenuu, que devant de tot glatia pera continuar estmiant.

Tot això no va venir pas. La vanitat devia triomfar de l'amor y no va permetre la lleugera humiliació, malgrat fos regoneguda la seva propia culpa, com si un esperit dispersador se afanyés a donar gust als de casa seva, quan



veien ab tants mals ulls la nostra vera amistat. Les grans esperances s'aguantaven en una ilusió ben minsa. Confiava en el moment de reveurens.—Que passarà quan els nostres ulls se topin novament, après d'haverse allunyat sense explicacions? Sortirà expontani un moviment d'aquella cortesia que ningú pot negar o restarènd indiferents com dos desconeguts? Potser Ella també l'espera aquest moment pera decidir, com si fos un joc d'actituts, pera olvidar definitivament o abandonar la fredor paorosa. Potser está segura del teu amor y vol passar aquestes engunies com una darrera prova.—

Vivia d'aquestes ilusions, en aquella dolça fortaleza qu'inspira tot allò qu'ha merescut la fè completa.

La dona que s'ha estimat follament; la que ha fet renunciar a belles coses, no 's pot olvidar aixís com aixís, acceptant que porti dintre seu un orgull que l'enfondri en la passivitat. Si una ànima femenina ha sigut prou forta pera trabar les intencions del company quan li han estat desplaentes, retenint les ales de fantasies aventureres, promoguent uns cambis de vida mai somniats, bé s'en pot esperar una reconciliació després de la petita pausa, qu'hauria semblat una rebequeria d'infant!..

Jo mirava la seva silueta blanca, allí en el carruatge urbà, empenyat en endavinar les intencions; potser l'odi sortiria d'una contracció de la cara y jo 'm conformaria olvidant... Y aquella cara qu'era tot expressió ha restat encallada mirant el paviment com si li volgués enmatllevar la grisa indiferència. Ni menyspreu ha mostrat el seu esguard... y jo esperava encara, com s'esperava fins a l'infinit d'aquelles ànimes qu'un ha volgut més que tot altra cosa, quan els ha revelat lo que era ben intim, en aquells moments d'excelsa compenetració, lo qual fa naixer un dols egoisme com si'ns pene-díssim d'haver desflorat tan belles sensacions del propi sentiment y ab la por de que una acció despitada les escampi, ens obliga a continuar estimant l'amable confidenta d'un jorn, esdevinguda amiga discreta.

FURMIKETO.

Espanya es mes be un estat compost de nacions diferents, que una nació única, si un s'até a les lleis sociològiques.

POMPEIUS GENER.

Cosas de España.—La Cuestión Catalana.—

Questions socials

Els conflictes actuals

Ja fa un quant temps que'ls estampadors cilindrires del plà de Barcelona, están en lluita constant y decissiva ab motiu de certs abusos que 'ls patrons fan maquiavelicament pera despistar el triomf de la vera justícia que pla bé que correspon aquest cop an als obrers.

La casa Aguilar, Plá, Archs y Companyia, ha sigut la iniciadora de la vaga que contra la mateixa sostenen els obrers. Y una de les primordials causes que actualment priven d'arribar a una solució satisfactoria pera 'l bé de tots, es la qüestió dels esquiroles, que son l'etern obstacle en totes les vagues; perxò cal que tant els uns com els altres, patrons y obrers, els primers reconeixin explicitament la suprema raó que avui assisteix an els segons, molt més quan an aquets fins avui se 'ls tracta per part de l'autoritat, instigada per alguns patrons marcadament sectaris, ab una desconsideració y injustícia ben manifesta en totes les llurs propagandes societaries, talment com si no tinguessin dret an a l'associació per la defensa de la classe.

Que potser no són humans mortals com els patrons, els obrers? Que potser no 'ls hi cap el dret d'associació per considerarlos de distinta classe social?

Fins el present en aquest conflicte, els que han donat una prova de civisme y circumspecció en tots els seus actes han sigut els treballadors. Y doncs devant d'aquesta actitud tant noblement declarada, cal que'ls patrons no s'arrapin tant y tant en els seus tretze; amparantse ab l'ajuda de la forsa que'ls dona l'Estat, perque si entossudits ab la seva lògica cresoística, de que'l diner tot ho pot, si 'ls obrers devant dels antihumans actes s'abandonen a una resolució extrema, no será la culpa tota d'ells, sinò dels que podent posarhi adob, no ho fan. Y que aquest cas no arribi, es lo que abdós bándols deuen procurar en benefici de tots.

* * *

Els ferroviaris sembla que les llurs reclamacions van per un camí més planer que avans. La setmana passada presentaren unes bases adicionales a les conclusions del Congrés Ferroviari celebrat darrerament a Madrit, les quals sembla ja, que dites bases en tocant al seu

caràcter local o siga an a la Secció Catalana, potser arribin a esser una realitat. Encar que per are els que han donat un matís més barroer an aquest conflicte han sigut els treballadors de la Companyia del Nort que malgrat y estar també afiliats an a la susdita Secció potser per la complexitat dels individus ocupats en dita Companyia, casi la totalitat no catalans, miren en molts més bons ulls les decisions del Comité Central, que no les de la Secció Catalana, no obstant y esser les d'aquesta, fidel reflexe de les verdaderes necessitats dels obrers.

De totes maneres, podem estar més que satisfets del bon caràcter que pren aquest conflicte que'ns podria portar indubtablement un trasbals grossíssim dintre 'l desenrotllo econòmic de la nostra terra. Ho celebrèm coralment al ensemps que fem vots pera que s'arribi a una solució que dongui les prerrogatives an els obrers ab equitat y justicia, qu'es lo que deu imperar en tots els actes de l'Humanitat.

R. CASALS Y PEYPOCH.

PLUJA D'ESTIU

*Al escriptor nacionalista
senyor A. Rovira y Virgili.*

El temporal ab sa veu forta
s'ou ressonar per l'ample espai
y a tot: prat, camp y vinya y horta
sembla causarhi gran esglai.

El bon pagés tanca la porta:
plou com no havia plogut mai.

El vent vibrant per la fageda
empeny les branques remorós.

El cel avans com una seda,
ha esdevingut are boirós.

Y plou arrèu! L'aire 's refreda
essent al pié de les calós.

Superbament cau la tempesta
que a l'horitzó s'ha embolcallat
ab pedra y llamps; oh, que festa
y trista qu'es la soletat.

L'olor de bosc y la ginesta
arriba fins a la ciutat.

Y plou arrèu! Cada vegada
l'esclat del tró es molt mes fervent.
La tempestat enverinada
mes delitosa va caient,
ab la claror blanca y daurada
que'ls nous llampecs van estenent.

FIDEL RIU Y DALMAU.

Manresa Juliol de 1912

Esperanto y Excursionisme

Sempre ha sigut nostre Patria lloc ben a propòsit pera fructificarhi tota idea ennoblidora y progressiva; y per això en nostra Catalunya ha trovat camp ben adobat la invenció del gran Doctor Zamenhof, la llengua internacional Esperanto.

Palesa demostració d'això n'es els innombrables grupus propagadors de tant hermosa parla qu'arreu de Catalunya, y en particular a Barcelona, existeixen.

Avui ens plau parlar d'un d'aquets: del «Grup Esperantista Catalá *Supren...* (Amunt...!), ab motiu d'una excursió realitzada a la pintoresca montanya de Sant Llorens del Munt, la qual no podia ja assolir un major èxit del que obtingué.

Una seixantena de persones hi assistiren, contanhi els companys esperantistes terrasencs que a la mateixa estació ens esperaven. No hi mancaren pas una representació del sexe femení, doncs bon nombre d'hermoses y coratjoses senyoretes hi prengueren part.

Lo mes essencial de l'excursió fou l'atrevidíssima ascensió al famós Cavall Bernat que 'ls bons amics y valents excursionistes Morancho, Capella y Casanovas, lograren efectuar, per segona volta, sens auxili de cap corda ni material apropiat. Per primera volta onejá, a ple vent, en dit cim, l'ensenya esperantista. Més tart y ab l'auxili de cordes, molts altres hi ascendiren fins al nombre de quinze.

L'afabilitat de la familia del senyor Baró de Quadres, mai prou alabada, ens permeté gosar de l'hermós espectacle que des de Càn Poble se divisa y descansar una bella estona en sa esmentada senyorial casa. S'amabilitat arrivá fins a acompanyarnos a les diverses coves que per allí existeixen, endinçantnos en les entranyes de la terra a respectables profunditats.

Després d'haver dinat a 1115 metres d'alsaria (La Mola); visitar les coves del Frare, d'en Manel y l'arruinada hermita, cova y font de Santa Agnés, empenguerem el retorn cap a Castellar, Sabadell y Barcelona, ont arrivavem prop les 11 de la nit, haventnos passat un día ab excessiva rapidesa.

En resum: una excursió magnament hermosa..!

KEFANO.

De la Esperanta Kataluna
Grupo «Supren».

Teatres

De les futures campanyes

A les acaballes de la calma estiuenca, ja convé que's belluguin les empreses pera poguer retallar quelcom en aquesta secció suara enso-pida. Ens trovém ben a la vora de veurer inaugurar les temporades en els nostres primers teatres, y es clar, el fet serveix pera fer calen-daris.

A l'Apol En Rojás, En Perelló y la Puchol, se afanyará occint mitja humanitat fent triomfar la *virtud escarnecida*, qu'es l'ideal máxim del públic mansoi d'això, qu'en dièm sense raó, el melodrama.

Després que la monada d'en Max Linder hagi decandit prous cors de les nostres ingenues, a Novetats hi vindrá En Ricard Calvo a recitar drames, endolcint l'esguard de les damiseles qui parlen castellá malament y troven que 'l jove actor vesteix tan bé com parla. El Dorado, estarà ocupat per la companyia Villagomez-Bre-mon; el Principal, per la Cobeña y En Ruíz Tatay, y el Romea, per el triunvirat Larra-Gi-menez-Abadía, tots plegats, afanyosos de buscar les pessigolles a madona novetat, ab una cartera ben plena.

Veritat que ja es prou teatre castellá per una ciutat catalana? No fora res de l'altre món que els toqués ballar ab la mes lletja a tots plegats, perque 'm sembla que'l *ceceo* no dona per tant;

de lo contrari, fora qüestió de donar la raó a l'enemic... insistint en que, pitjor pera ells.

Els nostres ulls están fits en la inaugural del Teatre Espanyol, tractantse de la segona campanya del Sindicat d'A. D. C. que ve a esser el seu primer pas en ferm de la seva finalitat, puig la primera tongada va representar tansols un curs de preparació, ab tots els destorbs de tan difícil trangol, agravats per l'animositat de públic y premsa qu'encara ningú ha comprés ben bé, per mes que l'hagin volgut explicar.

Ara ja es qüestió que 'l que porti la devantera sápigui fins aont ha de donar la raó a n'els gustos del públic. Hi han millors elements artístics; un bon bagatge de produccions: l'allissonament de feina viscuda. Tot això representa un criteri orientador, que l'any passat no existia.

Diu que hi han hagut entrebancs grossos pera la formació de companyia, qu'es com si digues-sim: ha passat lo que passa sempre en aitals cassos. Per fi crec que's logrará un bon conjunt y si tinc de creurer el parer dels ben enterats, podrán fer un paper lluit en la tría d'obres que esperen tanda, entre les quals hi ha les millors firmes d'autors consagrats, ab l'esperansa de la ajuda que puguin portarhi els joves escriptors, cridats suara en un concurs ab premis en metà-lic, que mereix ben bé lloances, malgrat sigui adaptat de velles iniciatives d'empreses catala-nes que ningú alabá y això que 's tractava de perdrehi quartos.

ANDREU MAURÍ.

L'Onze de Setembre, enguany

La Lliga Regionalista era enguany l'encarrega-da de rebre les ofrenes als martres de 1714 al peu de l'estatua del conceller Casanova, y com de costum, els catalanistes barcelonins se cuida-ren prou be de ferli en tal diada companyia, tot admirant l'abundor de ramells y corones de les entitats y particulars, qu'aquesta anyada, com mai, omplien el bronzo estatuari.

Heusaquí la majoria de les dedicatories que poguerem apuntar:

Grop «La Devantera».

Associació Catalanista de Gracia.

Esbart Catalá de Dansaires, Barcelona.

Comité de Joventuts d'U. F. N. R., Barcelona.

Joventut d'U. F. N. R. districte segón, Bar-celona.

Joventut «Sang Nova», Hostafrancs.

Jova Catalunya, Barcelona.

Centre d'U. F. N. R. districte segón, Bar-celona.

Centre d'U. F. N. R. districte seté, Hosta-francs.

Centre Nacionalista Republicá, Gracia.

Na Dolors Batlle.

En Rafel Dalmau.

Na Francisca Dalmau y fills.

Sujal y Sustra.

Associació Artistic-Catalanista, Poble Nou.

Grop escolar de Belles Arts, Barcelona.

Escola Universitaria, Barcelona.

En Josep M.^a Roca.

Jove Catalunya (Comité)

En Jordi y Montserrat Pascual y Roig.

Na Teresa Parellada.

Germans Delclós.
Lliga Regionalista de Barcelona.
Centre Nacionalista Radical «Catalunya»,
Santiago de Cuba.
Companys Llorens, Tió y Llangort.
Ateneu Autonomista del districte seté.
En Joaquim Bassegoda y Casas, Ginebra.
Lliga Catalanista d'Urgell y Segarra, Tàrraga.
Grop Nacionalista Catalá.
En memoria d'En Lluís Manau y Avellanet,
(dugues corones).
Grop Catalanista de Terrassa.
Centre Catalanista «Gent Nova», Badalona.
Ateneu Obrer del districte tercer «L'Eura».
Associació Nacionalista Catalana, Barcelona.
Associació Catalana de Beneficència.
Centre Nacionalista Republicà, Barcelona.
Lliga Regionalista de Gracia.
U. F. N. del districte quart, Barcelona.
Centre Catalanista d'Arenys de Mar.
Blok d'acció nacionalista radical «Som!».
Esbart folklore de Catalunya, Barcelona.
Biblioteca V. A. C. F., Barcelona.
Foment Autonomista Catalá, Barcelona.
Escola Mossen Cinto, Barcelona.
Centre Nacionalista Republicà, Clot.
Centre Popular Catalanista, Sant Andreu.
Unió Catalanista.
Una graciosa dama catalana-argentina.
Associació «Catalunya», Barcelona.
Cassino de Sans.
Orfeó de Sans.
En Pere Martre Puig.
Ateneu Nacionalista de Calella.
Ateneu Obrer Catalá de Sant Martí.
Catalanistes d'Arbucies.
Centre Catalá, Sabadell.
C. N. R. «Fivaller», Barcelona.
Centre Autonomista de Sant Gervasi.
Ateneu Obrer del districte segon, Barcelona.
Orfeó Nova Catalonia, Barcelona.
Centre Autonomista de Dependents, Barce-
lona.
Club Montanyenc, Barcelona.
Catalanistes de La Bisbal.
Minories Regionalistes y d'U. F. N. R. del
Concell Municipal de Barcelona.
Periòdics:
El Poble Catalá.
La Veu de Catalunya.
El Gall.
El Cor del Poble.
Gent Nova, Badalona.
L'Estiuada, Sant Hilari.
RENAIXEMENT.

Els actes de remembransa

A BARCELONA

Miting commemoratiu del 11 de Se- tembre al Centre Autonomista de Dependents.

Malgrat sapiguessin que 's tractava d'un local relativament petit, els catalanistes persistiren en concorrehí, omplint saló y dependencies de la benemèrita entitat y acaparant les fulles y periòdics extraordinaris de la diada.

Esclata llarga ovació quan els oradors prenen seient a la tarima y En J. Puig, del Centre, cedeix la presidència al nostre infadigable president de la Unió Catalanista.

Parlen els oradors seguidament:

En Roch. Els nostres avis van saber bregar ab honra: es la seva grandesa en mitj de la derrota. No es atavisme 'l remembar els actes d'aquella honrada gent que veia enrunar la llibertat, qu'el mirar enrera serveix pera afirmar l'avenir. El recort d'aquells hèroes sigui un esperonament anyal pera reconquerir la llibertat, enfortintnos en educació y coratge patriòtic, recordant que som un poble que no vol renunciar a la seva vida y al seu nom.

N'Enric Vila. Conmemorèm avui la data mes emocionant de Catalunya, quan els exèrcits de Felip V van vencer als nostres germans sense poguer occir l'ànima del nostre poble com pretenien. Per això encara avui veiem aplegar el nostre jovent treballant pro patria, odiant l'estat que'ns roba la sang pera mantenir la follia aventurera, regalantnos en cambi, lleis qu'ens agarroten la pensa. Catalunya, pera deixar d'esser Catalunya caldrà abolir la nostra nissaga, que d'altre modo, qu'un ne quedi, seguirà treballant pera la seva deslliuransa acoblantla allavors al concert universal de germanor.

En Ferrán de Sagarra. La data que'ns recorda el domini castellà d'un rei indigne, no l'hem de remembar ab tristesa, perquè la fè d'aquells homes comanats per el gran Rafel de Casanova, es un acte qu'enardeix les nostres forces. Aquella sang refloreix y s'imposarà en la seva jove renaixensa. Aquells martres representen un moment d'amor qu'hem d'adaptarnos perquè 'l seu sacrifici fructifiqui, y mirèu com ho va fent: Avui fa anys que succeiren aquelles angunies, caiguent retuda la nostra ensenya, y ara ja anèm enfilantla victoriosa, y aviat vindrà l'hora que'ls esforços trovarán la seva recom-

pensa, malgrat costí la vida de molts companys nostres, avans de la gran diada, però femho generosament, pensant que al caure nosaltres no pot caure ella, que ja no hi tornarà mai més enrrera.

El **Dr. Martí y Julià**. Quan se passen engunies per la patria y un sembla defallir, no més cal recordar els nostres grans patriotes per enardir-se, mercès als quals Catalunya encara viu y nosaltres podem afirmar-la.

Jo'm confesso que pensava no venir avui, però ha sigut un moment tansols y jo ja sé que m'ho perdonareu, si us dic que m'en penedeixo y per això he vingut entre 'ls joves, que procuro trovar-mhi sempre, tot pensant que'ls qu'han mancat, la patria els ho pot retreure sense gens d'elogi. Com se podran queixar aquests homes, quan cridin als pobles pera eleccions suposèm, y no'ls escolti, pensant que no venen amatents als actes purament nacionalistes? Sortosament, els joves delegats, sempre vibrants, tot entusiasme, parlant no mes de Catalunya, ens han fet olvidar als que no han volgut acompanyarnos.

Durant una pila d'anys, el nacionalisme s'ha saccejat sense reposarse y no es pas la fórmula política que li ha donat el gran esclat patriòtic, si no aquesta acció persistent y doctrinaria, qu'ara trobarà un camí veritable, en la vinenta Assamblea de Tarragona, perque 's podrà escampar ab millor eficacia, deslligada la seva acció social de les irradiacions polítiques.

L'ideal nacionalista es sempre el mateix. Si nosaltres fa 198 anys ens haguessim trovat vora d'aquells patriotes, penetrant en el seu esperit, hauriem vist que tenien un sentiment y pensament únics: tot per la patria, entregantli la vida sencera d'homes dels que no's desvien ni's cansen; la vida que no poden representar les curses de braus, qu'aquell que s'hi recreia serà sempre un mal català. Nacionalista vol dir home moralment fort, al revés del polític que la moral li fa nosa. Devant d'aquests homes tots els acorassats del món s'anulen, perque la bondat y la rectitut es millor que totes les tàctiques. Y no fòrem bons nacionalistes si no pensessim en el perfeccionament, que vol dir benestar apaibagador dels dolors humans, sense el qual no hi ha llibertat possible, fent del nacionalisme un codi de perfecció humana.

Cada any tornèm a enterrar de flors el nostre Casanova. El seu bronze estatuari tremolarà de goig si veu qu'anèm disposats a entregar la vida per la patria, fentnos dignes d'aquella sang que ell ab altres vessaren generosament, però ai del

que no fassi aquest propòsit, que potser l'estatua li caurà a sobre colgantlo de vergonya.

L'ovació ressona persistent al acabar les paraules del mestre, com si les mans s'haguesin entrenat ja al aplaudir avans, els brillants conceptes dels altres oradors, y després, ressonaren llarga estona les vigoroses notes de «Els Segadors», cantats per aquella gentada compacta.—J.

A l'Esglesia dels Sants Just y Pastor

Organitzada per La Lliga Espiritual de Nostre Senyora de Montserrat se celebrà una missa en sufragi dels martres de 1714.

L'esglesia estava regiament adornada y l'omplí una generació immensa, que escoltà ab fruició el patriòtic sermó que acabada la missa feu Mossèn Tenas que la digué.

A dita missa hi assistí una representació de la Unió Catalanista y Lliga Regionalista.

Vetllada Teatral

Al Teatre Apol, tingué lloc al vespre del dia onze la vetllada teatral, iniciada per els entusiastes nacionalistes Puig y Subirats, tan ben acullida per les entitats patriòtiques. Se representà el drama històric d'En Ferrer y Codina «Un quefe de la Coronela» y el monòlec de l'Angel Guimerà «Mestre Olaguer».

Vetlla d'entussiasmes y febra Catalanesca va esser. Cada parrafada patriòtica dels moments vibrants de les obres, era acullida ab una tempesta d'aplaudiments, que al finalisar se convertiren en un Visca Catalunya! unànim, mentres el nostre himne nacional executat per la cobla, era cantat a peu dret per la gentada qu'omplia el teatre, ab aquella veemencia que inspira tota cosa que's vol prompte realisada. Y els més entussiasmes volien completar la diada de remembransa y s'agruparen pera anar a la estatua d'en Casanova; hi anaren, malgrat els entrebancs de la policia, que s'empenyava en privarho y se'ls hagué d'enganyar. Devant de l'estatua del martre, tornaren a sentir-se «Els Segadors», cantats per una colla de joves que no baixaven de dos cents.

A GIRONA

Organitzada per varis entussiasmes companys de dita ciutat, el dimecres dia 11 tingué lloc a l'Esglesia parroquial de Santa Susagna del Mercadal, una missa en sufragi dels que moriren en defensa dels drets y llibertats de nostra estimada Patria.

GARBELLANT

La Comissió organitzadora del Congrés Internacional de Taquigrafia que ha de reunir-se a Madrid, ha comunicat al «C. A. de D. del C. y de la I.» la prohibició de desenrotllar un tema en llengua catalana, basant-se en que en anteriors congressos quedaren *totalmente descartados los dialectos*.

Dialectos encare en ple període mancomunista?

Diguinsho are *El Imparcial* si *Las mancomunidades son la paz*.

A la sortida de la vetllada del 11 de Setembre celebrada al Apolo un *hidalgo*, responent a un crit de Visca Catalunya! cridà —ab perdò siga dit— *Viva España*.

Lo qual constituí un veritable aconeteixement.

Se senten tan poc aquesta mena de crits!

Saben aquell venedor de segells que s'enfadava tant perque no'ls hi volien demanar en espanyol? Doncs...

«Por el juzgado de la Audiencia se ha dictado auto de procesamiento y prisión contra un individuo que en combinación con un cartero de la Administración de Correos, se dedicaba á la falsificación de sellos.»

...Doncs era aquest mateix.

Cap dels in comptables empleiats que la *Lliga* utilitza en les seves famoses oficines electorals, va poguerse distreure un dematí pera, situant-se al peu de l'estatua d'En Rafel de Casanova, anar prenent nota de les corones que s'hi anaven portant.

An això serà degut que en la llista d'entitats y particulars que publiquem en altre lloc d'aquest número, potser se n'hi trobi quelcuna a mancar.

El director de *El Liberal* ha desafiat al redactor de *El Poble*, En Marius Aguilar.

Ens sembla que aquest darrer no acceptará, perquè tenim entès que'l senyor Aguilar está afiliat a la «Associació Protectora d'Animals y Plantes».

El Progreso, que ja fora hora que sortís tirat sobre paper *gualdo-rojo*, fa aquests darrers dies una tan esplèndida ressenya dels actes commemoratius del 1714, que ja la voldrien pera ells *La Veu y El Poble*.

Darrerament ha reproduït la fulla publicada per «La Devantera», de lo que li quedem els catalanistes coralment agrats.

Que per molts anys.

Diuen de Madrid, que'ls ianquis ab Mr. Pearson al devant, están fentse amos de Catalunya.

No tinguin por: Mr. Pearson no ha revocat encare cap de les lleis espanyoles que desgraciadament regeixen aquí. El 1714 per ara no's reproduceix.

Y al cap d'avall aquests—els ianquis—compreu lo que'ls altres varen *robar*.

L'Orfeo de Sans ha obsequiat ab un concert al ex-governador, senyor Ossorio y Gallardo.

Tot es comensar; ¡ara quan torni la infanta, ja la farán baixar a Sans.

La «Lliga Regionalista», pretextant trobar-se fora la majoria dels seus capdevaners, retorná —pera no perjudicar a la Comissió organitzadora—la llotja que se'li havia ofert pera la funció-vetllada commemorativa del 11 de Setembre.

Y a l'endemá, ressenyant els actes commemoratius, deien els diaris que la Directiva de la «Lliga» *en plé* havia assistit a la missa costejada per la «Lliga Esperitual» a Sant Just.

Vetaquí un cas d'*inoportunitat* de la «Lliga».

“RENAIXEMENT”

prepara un número extraordinari dedicat a la celebració de la

ASSAMBLEA NACIONALISTA DE TARRAGONA

per lo que demana a sos volguts col·laboradors la seva valiosa cooperació.

NOVES

Al remerciar a tots els nostres amics que col·laboraren al èxit del nostre número extraordinari del Onze de Setembre, hem d'agrair així mateix la brillant cooperació dels treballs rebuts y que per excés d'original no pogueren publicarse.

A tots, doncs, nostre més sincer agraiment.

* * *

Ha deixat de ser redactor-corresponsal del nostre periòdic a Lima, en Lluís G. Fàbrega y Amat.

* * *

L'Esperanta Kataluna Grupo *Supren* ha obert una matrícula pera les classes diàries d'Esperanto, completament gratuïtes, en son hostatge social (Muntaner, 6).

Les classes són pera abdós sexes.

* * *

Acaba d'ocórrer una nova vergonya de les que ja 'ns tenen acostumats la gent de la *villa y corte*.

El C. A. de D., usant d'un dret que li conferia l'article XIX del reglament del X Congrés Internacional de Taquigrafia, al inscriurhi el seu delegat, nostre amic en F. Rosell, notificà a la Comissió organitzadora del susdit Congrés, que hi parlaria la llengua catalana.

A darrera hora s'ha rebut una lletra dient que no hi son admesos els *dialectos*.

En el proper número 'n parlarem.

* * *

Dissapte prop-passat a la tarde ingresà en la presó model, el director d'*El Cor del Poble*, senyor Llobet, a conseqüència del procés que se li segueix per un article aparegut en aquelles planes.

Novament tenim de fer avinent als nostres amics les nostres simpaties, tot lamentant els perjudicis que aquest contratemps els pugui ocasionar.

* * *

Jocs Florals de Les Corts.—En el cartell d'aquest certamen literari, cal afegirhi un nou premi ofert per en Vicens Deu y Mata, consistent en 100 pessetes.

S'otorgarà a la millor composició poètica (tema lliure).

* * *

A Cabrera de Mataró el prop-vinent diumenge tindrà lloc al Mas de can Lladó una representa-

ció al aire lliure de l'aplaudit drama d'En Puig y Ferrater «Lo Gran Aleix» que fou extraordinàriament aplaudit al estrenarlo 'l Sindicat d'autors catalans.

L'obra serà dirigida pel mateix autor secundat per les excelents actrius n'Emilia Baró y Carme Roldán, junt ab el quadro d'aficionats del susdit poble.

Assamblea Nacionalista de Tarragona

Viatge marítim popular a Tarragona
pera 'l dia de l'Assamblea
diumenge, 6 d'Octubre prop-vinent

El vapor «Ciutat de Soller» sortirà del port de Barcelona de bon matí del diumenge pera tornar el mateix dia a la nit.

El preu total del passatge (*anar y tornar*) serà de **quatre pessetes**, o siga poc més de la meitat de lo que val per ferrocarril.

Suscripció previa

Pera detalls y suscripció fins el dia 20 de Setembre, dirigir-se a la Secretaria de la Unió Catalanista, Nou de la Rambla, 4, 1, Barcelona (feiners de 7 a 10 nit; festius, de 11 a 1 matí).

La Lliga Regionalista, rebé de l'Ajuntament de Sant Feliu de Llobregat, la comunicació següent:

«Aquest Ajuntament, en sessió del dia 7 dels corrents, acordà, per unanimitat, adherir-se a l'homenatge dedicat al gran patrici català, en Rafel de Casanova. Acordant també que 's comunicqués l'esmentat acort a l'entitat de vostra digna presidència, com organitzadora enguany de l'homenatge a l'ilustre defensor de Barcelona.

En compliment de l'esmentat acort, tinc la satisfacció de traslladarlo a vos als fins que s'interessen.

Déu us guardi molts anys.

Sant Feliu de Llobregat, 9 de setembre de 1912.—L'arcalde, Francisco Miró».